

a mechanism for the implementation of the rights, and the fact that for solving this issue should be necessarily taken into account the world and the European experience.

The crimes corpus delicti involving criminal responsibility for the exploitation of children and violence against them is examined, an analysis of the works of the scientists and medical staff engaged in this topic is carried out, the problems which lead to sexual violence against the child depending on its age-old peculiarities are determined, the own vision for improvement and adoption of amendments to the legislation in order to protect the rights of children from sexual violence is made.

Key words: *legislation; child; sexual violence; task; sexual exploitation; peculiarities; consequences.*

Стаття надійшла 18 грудня 2018 р.

УДК 343.9

В. П. Ковальчук

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ ТА ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ НЕЮ ЗЛОЧИНАМ

Досліджено сучасні міграційні тенденції, які спричинені тим, що Україна не тільки є транзитною зоною на шляху міграційних потоків у напрямку країн Західної Європи, але поступово перетворюється в країну тривалого перебування нелегальних мігрантів.

Обґрунтовано небезпечність такого явища, як нелегальна міграція, що вийшла за межі окремих держав і перетворилась на міжнародну проблему. Проаналізовано особливості організаційно-правових механізмів з протидії нелегальній міграції в Україні.

Ключові слова: *міграційні процеси, національна безпека, нелегальна міграція, протидія нелегальній міграції, державне регулювання.*

Постановка проблеми. Територія України є буферною зоною між країнами СНД і Європейським Союзом, тому тисячі мігрантів намагаються скористатися нашою країною, щоб отримати можливість проживання в Шенгенській зоні. Більшість з цих спроб є незаконними. Поширення нелегальної міграції як одого із видів міграції за ступенем контрольованості є суттєвим криміногенним фактором, який сприяє зростанню злочинності, розповсюдженню венеричних хвороб та СНІДу, підпільного ринку праці тощо. Сучасні масштаби нелегальної міграції в Україні становлять пряму загрозу національній безпеці

країни, створюють додаткове навантаження на державний бюджет, сприяють зростанню криміналізації та тінізації економіки. Це явище, з огляду на необхідність вдосконалення наявної системи протидії та запобігання, становить певний кримінологічний інтерес.

Стан дослідження. Багатоаспектний характер проблеми міграції зумовив різноплановість наукових розробок з цієї тематики. Вчені розглядають задане питання під різними кутами зору. Деякі науковці зосередились на розгляді правових, соціологічних, філософських, політологічних, демографічних, психологічних та інших аспектах, зокрема це: С. Бритченко, В. Будкін, О. Войцехівський, В. Геєць, О. Джужа, В. Кравченко, Ю. Кравченко, О. Кузьменко, І. Куревіна, Е. Лібанова, Д. Лук'яненко, О. Малиновська, Н. Марченко, Т. Мірошніченко, А. Мокій, А. Мацко, Т. Назаров, В. Олефір, С. Писаренко, О. Позняк, С. Ратушний, М. Романюк, А. Румянцева, П. Чалий, С. Чехович, В. Шакур, В. Шаповал, Ю. Бузицький, А. Бабенко, О. Малиновська, В. Новік, С. Пирожков, О. Піскун, І. Прибиткова, Ю. Римаренко, В. Трошинський, А. Шлепаков, М. Шульга та чимало інших. Криміногенний потенціал міграційних процесів розглядали в своїх працях М. Бабаєв, С. Багатирьов, А. Здравомислов, А. Долгова, Е. Красинець, А. Мота, А. Тополін, В. Тишков та ін.

Також у дослідженні зааналізовані сучасна нормативно-правова база щодо правового регулювання міграції в Україні, яке здійснюється на основі Конституції України, законів України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України», «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України», накази МВС «Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту», «Про затвердження Інструкції про порядок реалізації компетентними та уповноваженими органами України міжнародних угод про реадмісію осіб», спільний наказ МВС, Адміністрації ДПС та СБУ «Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства» та ін.

Мета статті – на основі аналізу наукових доробків та чинного законодавства дати характеристику злочинам, пов'язаним із нелегальною міграцією, визначити причини та умови їх вчинення, а також надати пропозиції щодо вдосконалення сучасних підходів та розробити наукове підґрунтя для забезпечення протидії нелегальній міграції (зокрема кримінологічними засобами) з огляду на ситуацію, яка складається на державному кордоні України через нелегальну міграцію.

Виклад основних положень. Як приїзд, так і виїзд мігрантів може супроводжуватися кримінологічним ефектом, оскільки це сприяє збільшенню чи скороченню, відповідно, злочинів за рахунок приїзду або від'їзду тих, хто їх вчиняв.

Зважаючи на значущість завдань, окреслених у ст. 17 Конституції України, держава охороняє суспільні відносини, а саме: захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, за допомогою криміналізації цих дій у розділі XIV Особливої частини Кримінального кодексу України «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації». Цим розділом передбачено окрему типову групу (за родовим об'єктом), яка охоплює кримінальні посягання на недоторканність державних кордонів, як-от: незаконне переправлення осіб через державний кордон України; порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї; незаконне перетинання державного кордону України; порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Незаконне переправлення осіб через державний кордон є найпоширенішим серед зазначених вище злочинів та здійснюється з використанням корупційних зв'язків представників організованих злочинних груп із працівниками Держприкордонслужби та інших державних органів (які мали б, навпаки, попереджати та боротися, створювати умови, що суттєво ускладнюють вчинення злочинів у межах своїх повноважень, надавати захист і допомогу особам, котрі постраждали). Майже половина з цих злочинів вчиняється у співучасті. Високий попит з боку нелегалів обумовлений особливостями географічного розташування України (її безпосереднім межуванням із європейськими кордонами) та прибутковістю від переправлення нелегальних мігрантів через державний кордон України. Це пояснює високий рівень прихованості та складнощі при виявленні такого виду злочинів.

Створення організованих злочинних угруповань, які займаються незаконним переправленням іноземців через кордони України та залу-

ченням міжнародних кримінальних груп, призводить до утворення усталених каналів незаконного перетинання кордону.

Згідно зі соціально-демографічними характеристиками, переважна більшість порушників є чоловіками. Натомість жінки частіше стають співучасниками. Логічним є і те, що кожен третій, засуджений за незаконне переправлення через кордон, – іноземець. Незаконним переправленням нелегальних мігрантів через кордон України переважно займаються молоді особи віком від 18 до 30 років. Водночас кожним третім винним є особа у віці 30–50 років. Зазвичай така злочинна діяльність є основним джерелом доходу.

Особливу роль, як якісний показник, для вироблення відповідних запобіжних заходів відіграє географічне розташування. Від врахування специфіки території залежить виділення сил і засобів Держприкордонслужби. За даними цього державного формування, найбільше фактів незаконного переправлення осіб через державний кордон України фіксується на західних кордонах країни. Нерідко затримують мігрантів і поза пунктами пропуску.

Багатогранність проблеми незаконної міграції, підвищена суспільна небезпечність та поширеність всіма регіонами України злочинів щодо недоторканності державних кордонів обумовлюється певними чинниками.

Щонайперше, негативно впливає на всі верстви населення соціально-економічна криза. Тому багато і громадян України, і вихідців із інших держав шукають кращого життя у більш розвинутих країнах (наприклад, ЄС). Лише невелика частина з них може переїхати туди у законний спосіб. Ці ж причини спонукають наших співвітчизників займатися таким прибутковим бізнесом, як незаконне переправлення осіб за кордон України.

Соціально-економічні фактори також негативно впливають на діяльність основних суб'єктів, які контролюють перетинання території України (Держприкордонслужба, МВС, СБУ та ін.). Недостатнє забезпечення працівників цих органів зумовлює плінність кадрів.

По-друге, простежуються неузгодженість дій різних державних органів, що забезпечують контроль перетину кордону України та знаходження на її території іноземців; недосконалість електронної системи ідентифікації громадян інших держав; активна участь у цьому виді бізнесу місцевих мешканців прикордонних територій; певний рівень корупції у правоохоронних органах; ускладнений механізм легалізації іноземців, які нелегально знаходяться в Україні. Це ті організаційно-управлінські сфери, які потребують постійного вдосконалення (хоча зроблено в цьому напрямку вже чимало). Як зазначає

очільник прикордонного відомства, для забезпечення ритмічного пропуску громадян і транспортних засобів через державний кордон, адмінмежу з окупованим Кримом та лінію розмежування в районі проведення ООС Державна прикордонна служба здійснює системні заходи. Зокрема, аби недопустити черг на державному кордоні, прикордонники активно взаємодіють з прикордонними службами суміжних держав та правоохоронними органами. При цьому застосовуються як нові, так і раніше запроваджені методи оформлення громадян. Зокрема, перед автомобільними пунктами пропуску, у разі виникнення необхідності, застосовується реверсний рух, а оформлення пасажирів низки поїздів здійснюється і на початкових станціях, і під час їхнього руху. Також на окремих ділянках, як, наприклад, на кордоні з Польщею та Молдовою, забезпечується здійснення спільного прикордонного контролю. Такий контроль здійснюється в 10 пунктах пропуску. Крім того, в результаті співпраці з туристичними агентствами та авіакомпаніями персонал прикордонного відомства завчасно отримує інформацію про подорожуючих, що сприяє швидким пропусковим операціям великих груп туристів і паломників [1].

Ще одним чинником, який потребує уваги держави, є незадовільне технічне оснащення системи контролю перетину державного кордону. Покращення системи цифрового зв'язку, застосування новітніх технологій спостереження (наприклад, розпізнавання за обличчям) та підготовка фахівців для роботи з цими технологіями, а також заміна застарілого та збільшення кількості автотранспорту має стати прерогативою.

Забезпечення державного регулювання у сфері міграції (зокрема, у сфері запобігання нелегальній міграції) є складним завданням, розв'язання якого потребує комплексного, системного підходу, належного фінансування, кадрового та наукового забезпечення. Деякі механізми вирішення цих завдань зазначені у Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р.

Реалізація заходів із запобігання кримінальним посяганням на недоторканість державних кордонів передбачена також у Державній цільовій правоохоронній програмі «Облаштування та реконструкція державного кордону» на період до 2020 року, затвердженій розпорядженням КМУ 11 листопада 2015 р. Програма спрямована на підвищення рівня облаштування державного кордону, технічне переоснащення суб'єктів інтегрованого управління кордонами сучасними зразками озброєння, військової техніки, системами спостереження і контролю забезпечення їх спроможності протидіяти наявним та потенцій-

ним загрозам і готовності до охорони тимчасово неконтрольованих ділянок державного кордону після відновлення контролю над ними, а також готовності до охорони державного кордону в межах тимчасово окупованої території після відновлення на ній конституційного ладу України, створення сприятливих умов для розвитку транскордонного співробітництва зі суміжними державами.

«Міжнародне співробітництво є однією з вагомих складових для успішної імплементації нових методів і підходів у боротьбі з транскордонною злочинністю», – зазначав у своїй доповіді на Міжнародній конференції з безпеки кордонів і внутрішньої безпеки INSEC 2018 (Республіка Польща) очільник Держприкордонслужби, акцентуючи на тому, що докладаються значні зусилля для досягнення належного рівня безпеки шляхом впровадження сучасних підходів охорони кордону та створення комфортних умов для подорожуючих. Активно застосовуються кращі європейські практики інтегрованого управління кордонами. І цьому сприяє плідна співпраця з прикордонними і правоохоронними відомствами держав-членів ЄС. Констатовано, що: минулоріч проведено понад 1200 спільних патрулювань, з яких 832 – на території суміжних країн-членів ЄС, досягнуто прогресу у запровадженні спільного контролю і наразі спільні прикордонні процедури здійснюються у чотирьох пунктах пропуску на кордоні з Польщею; розширюється мережа контактних пунктів; проведено вісім операцій з Агенцією Frontex на сухопутних, морських і повітряних кордонах ЄС і України з протидії торгівлі людьми, незаконному вивезенню дітей, контрабанді тощо (у спільних операціях взяли участь 45 українських прикордонників та 22 іноземних експерти); налагоджено оперативне співробітництво та обмін інформацією за фактами виявлення ознак злочину на державному кордоні для викриття нових схем протиправної діяльності та перевірки інформації щодо осіб, транспорту і вантажів [2].

Своєю чергою, зазначимо, що одними з найефективніших організаційно-управлінських заходів щодо протидії нелегальній міграції та незаконному перетинанню державного кордону України, зокрема, вважаються: перекриття транснаціональних потоків нелегальної міграції з території РФ; боротьба з корупцією у правоохоронних органах; притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності іноземців, які вчиняють інші злочини на території України; посилення взаємодії з відповідними підрозділами боротьби з нелегальною міграцією країн, які мають спільні кордони з Україною; виявлення нових способів незаконного переправлення осіб через державний кордон; систематичне проведення спеціальних профілактичних заходів «Кордон», «Мігрант», «Рубіж» та ін.

За підсумками операції «Кордон-2017» затримано понад 520 незаконних мігрантів, 1,3 тисячі порушників державного кордону та майже 930 осіб за порушення прикордонного режиму. В пропуску через державний кордон відмовлено майже 1 тисячі потенційним нелегальним мігрантам.

Окрім того, виявлено та вилучено майже 58 тисяч літрів спирту, 2,2 мільйона пачок сигарет, 139 кілограмів наркотичних засобів, 300 одиниць зброї, близько 1,7 тисячі боєприпасів; виявлено 76 підроблених та понад 430 недійсних документів; затримано 47 осіб, котрі намагалися перемістити сигарети з використанням гідрокостюмів [3].

Для порівняння, у 2018 році під час проведення спільної спеціальної прикордонної операції «Кордон-2018» (до проведення операції було залучено інші правоохоронні органи, Збройні Сили України, а також ресурси Європейської агенції Frontex, Місії ЄС Eubam, прикордонні відомства суміжних держав) було затримано 880 порушників державного кордону і прикордонного режиму. Крім того, за цей період було виявлено понад 260 одиниць зброї і боєприпасів та більш як 40 кілограмів наркотичних засобів [4].

За результатами операції «Мігрант», у 2018 році було виявлено та прийнято рішення про примусове повернення 2191 мігранта, 196 іноземців було розміщено у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, 672 – заборонено в'їзд до України. Також було прийнято 227 рішень про примусове видворення мігрантів. За порушення міграційного законодавства майже 5,5 тисячі іноземців та громадян України було притягнуто до адміністративної відповідальності, найчастіше – у понад 4,3 тисячі випадків – за порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України (ст. 203 КУпАП) [5].

Операцію «Рубіж-2018», за попередньою домовленістю Державної прикордонної служби України з Державним прикордонним комітетом Республіки Білорусь, проведено на українсько-білоруському державному кордоні в період з червня по вересень 2018 року (до операції також долучались правоохоронні та взаємодіючі органи – СБ, НП, НГ, ДМС, ДФС України, громадські формування і місцеве населення прикордонних регіонів). Унаслідок проведеної операції через державний кордон не пропущено 1050 осіб, виявлено 267 підроблених та недійсних документів, затримано за порушення державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску майже 840 осіб. Також виявлено та вилучено близько 100 одиниць зброї та боєприпасів. Крім того, вилучено товарів на загальну суму майже 1,9 млн грн та накладено штрафів на суму понад 960 тис. грн [6].

Іншими організаційно-управлінськими заходами з протидії нелегальній міграції та незаконному перетинанню державного кордону України є: посилення контролю за поведінкою іноземців, які легально перебувають на території України та можуть брати участь в організації переправлень земляків до країн Європи; розширення мережі спеціальних пунктів тимчасового перебування в Україні іноземців та осіб без будь-якого громадянства; більш широке залучення громадськості, місцевих жителів прикордонних територій до надання оперативної інформації про канали та способи незаконного переправлення нелегалів; використання допомоги з боку громадських організацій.

Доцільною вважається потреба посилення координації діяльності Держприкордонслужби, Держмитслужби, МВС та інших органів державної влади з метою підвищення контролю пропуску через кордон України осіб, товарів і транспортних засобів. Основні завдання та шляхи розв'язання заданого питання містяться в Концепції інтегрованого управління кордонами та Плані заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами [7; 8].

Органи Державної прикордонної служби України здійснюють виявлення порушень державного кордону України у процесі повсякденної службової діяльності; оперативно-розшукової діяльності, яка здійснюється до порушення кримінальних справ, а також в процесі оперативного супроводу інших кримінальних справ; розвідувальної діяльності; кримінально-процесуальної та адміністративно-юрисдикційної діяльності, а отже, є одним з основних суб'єктів, на якого покладається функція контролю перетину державного кордону України. Тому вкрай важливе постійне удосконалення діяльності цього органу за багатьма векторами, а саме: підвищення матеріального та соціального забезпечення працівників Держприкордонслужби; вдосконалення правового регулювання діяльності цього органу; оптимізацію його структури та реформування системи управління; удосконалення роботи з особовим складом; створення ефективної системи логістики (переоснащення сучасними біометричними та іншими системами контролю, автомобільною технікою, радіолокаційними комплексами). Так, згідно зі Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 23 листопада 2018 р., Державній прикордонній службі виділено 10 774 349,2 грн. Ця сума передбачає видатки на керівництво та управління у сфері охорони державного кордону України (256 929,9 грн), матеріально-технічне забезпечення ДПС України та утримання її особового складу (9 277 483,2 грн), підготовку кадрів та підвищення кваліфікації Національною академією ДПС України (479 030,6 грн), будівництво (придбання) житла для військовослуж-

бовців ДПС України (200 000,0 грн), розвідувальну діяльність у сфері захисту державного кордону (155 787,5 грн), заходи з інженерно-технічного облаштування кордону (400 000,0 грн) та реалізацію проєкту з розбудови підрозділів охорони кордону (5 118,0 грн) [9].

Крім цього, держава має виділяти додаткові кошти на депортацію з України нелегальних мігрантів, які намагаються опинитись у більш розвинутих та економічно привабливих європейських країнах.

Значно посприяли певній стабілізації незаконного перетинання кордонів європейські законодавчі акти в сфері регуляції процесів міграції та міжнародні договори, угоди між Україною та ЄС [10; 11; 12].

Саме об'єднання зусиль дає змогу забезпечити контроль за станом та належний рівень безпеки на державному кордоні України, його охорона завжди була і залишається одним із головних пріоритетів держави. Лише спільними зусиллями ми здатні ефективно протидіяти сучасним загрозам у прикордонній сфері.

Висновки. Україна є одним з основних суб'єктів Євроазійських міграційних процесів завдяки своєму геополітичному розташуванню, тому нелегальна міграція в Україні як явище має стійку тенденцію до зростання. Державно-правовий вплив на міграційні процеси в Україні наразі є недосконалим, що призводить до посилення дії міграційних чинників. А отже, суспільно небезпечні, нелегальні та недостатньо контрольовані державою міграційні процеси є плідним ґрунтом для різноманітних злочинів (від невеликої тяжкості до особливо тяжких, наприклад, утворення міжнародних терористичних організацій). Не менш суспільно небезпечною є і нелегальна еміграція українців, яка набула серйозних масштабів унаслідок допущених владою промахунків у кадровій політиці та сміливих експериментів у цій сфері, що виявилися недостатньо ефективними [13].

Ці виклики вимагають від науковців (зокрема, кримінологів) ефективніших методик територіального аналізу злочинності. Важливо зосередитися на активізації досліджень у сфері вивчення рівня злочинності конкретної місцевості, з'ясування її особливостей та застосування результатів цих досліджень до чітко окреслених потреб практичних органів у місці їх локації.

Назагал створення всередині держави умов для попередження незаконної міграції (йдеться про невикідність нелегальної міграції), вдосконалення співробітництва з ЄС (зокрема з агенцією Frontex), надання амністії мігрантам, для яких Україна є країною призначення, спрощення процедури отримання громадянства України, захист та допомога найбільш незахищеним верствам мігрантів та стабільна підтримка зазначених вище пропозицій з боку держави здатні

суттєво вплинути на ефективність у сфері контролю над нелегальною міграцією.

1. Цигикал П. О. «Цього року кількість оформлених прикордонниками людей може перевищити показник у 100 мільйонів осіб». URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/17191_Petro_Cigikal_Cogo_roku_kilkist_oformlenih_prikordonnkami_lyudey_mozhe_perevishchiti_pokaznik_u_100_milyoniv_osib_FOTO.htm

2. «Прикордонники провели понад 1200 спільних патрулювань, з яких 832 – на території суміжних країн – членів ЄС» / Петро Цигикал. URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/16675_Prikordonniki_proveli_ponad_1200_spilnih_patruluyvan_z_yakih_832_na_teritorii_sumizhnih_krain_chleniv_S_Petro_Cigikal.htm

3. Фінішувала спецоперація «Кордон-2017». URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/11095_Finishovala_specoperaciya_Kordon_2017_.htm

4. З початку операції «Кордон-2018» прикордонники затримали 880 порушників та виявили понад 40 кг наркотичних засобів. URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/13966_Z_pochatku_operacii_Kordon_2018_prikordonniki_zatrimali_880_porushnikov_ta_viyavili_ponad_40_kg_narkotichnih_zasobiv_FOTO.htm

5. В рамках операції «Мігрант» виявлено понад 2400 порушників міграційного законодавства. URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/15547_V_ramkah_operacii_Migrant_viyavleno_ponad_2400_porushnikov_migracijnogo_zakonodavstva_FOTO.htm

6. Операція «Рубіж-2018»: прикордонники України та Білорусі спільно протидіяли протиправній діяльності на українсько-білоруському кордоні. URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/15676_Operaciya_Rubizh_2018_Prikordonniki_Ukraini_ta_Bilorusi_spilno_protidiyali_protipravniy_diyalnosti_na_ukrainsko_biloruskomu...

7. Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами: розпорядження КМУ від 27.10.2010 р. № 2031. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2031-2010-%D1%80>

8. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами: розпорядження КМУ від 31.08.2016 р. № 626-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249285713>

9. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 р. № 2629-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2629-19?find=1&text=%EA%EE%F0%E4%EE%ED#w11>

10. Законодавство ЄС. URL: <http://eapmigrationpanel.org/ru/mate-rials/legislation>.

11. Державна прикордонна служба України. Нормативно-правова база. Міжнародні договори. URL: https://dpsu.gov.ua/ua/law_base/

12. Державна прикордонна служба України. Європейська інтеграція. Угоди між Україною та ЄС. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/ugodi-mizh-ukrainouyu-ta-s>

13. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році: Послання Президента України до Верховної Ради України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/poslannya-prezidenta-ukrayini-do-verhovnoyi-radi-ukrayini-pr-49726>

Kovalchuk V. P. Providing Counteraction of Illegal Migration and Related Crimes

Ukraine is one of the main subject of Eurasian migration processes due to its geopolitical location, that is why illegal migration in Ukraine, as a notion has a durable tendency for increasing. State and legal influence on migration processes in Ukraine are still incomplete, that cause increasing of migration aspects' actions. Therefore, sociably dangerous, illegal and not enough controlled by state migration processes are copious source for various crimes (from light offences to heavy crimes, for example, foundation of international terroristic organization).

These challenges require from scientists, in particular, criminologists, work on more effective and productive methodology for territorial analysis of criminality. It is essential to focus more on activation of researches in the sphere of learning levels of criminality of a particular territory, learning its peculiarities and applying the researches' results to accurate outlined demands of practical bodies in the place of their location. Holding such practical events, as founding inside of the state conditions for preventing illegal migration (making condition for migration uncomfortable and disadvantageous); improving cooperation with EU (in particular with such agency as Frontex); giving amnesty to migrants for whom Ukraine is a destination country, simplifying the procedure of getting Ukrainian citizenship, defense and assistance for unprotected stratum of migrants. Establishment of the following above suggestions and their stable support from state can vitally influence the effectiveness in the control sphere of illegal migration.

Key words: migration processes, national safety, illegal migration, counteraction of illegal migration, state regulation.

Стаття надійшла 18 грудня 2018 р.

УДК 343.2/7

С. С. Косаняк

**ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ОСОБАМИ,
ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ:
ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИТЯГНЕННЯ
ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

Досліджено погляди практиків та науковців на окремі проблемні аспекти притягнення до кримінальної відповідальності за зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Наведено погляди науковців щодо невдалої конструкції статті 365² КК України, а також низку пропозицій з її удосконалення. З'ясовано причини, що ускладнюють напрацювання адекватної криміналістичної характеристики цього кримінального правопорушення.

Ключові слова: кримінально-правова характеристика, криміналістична характеристика, публічні послуги, корупційні злочини, зловживання повноваженнями, кримінальна відповідальність.